

DE ZEVEN AANDACHTSPUNTEN OM METEEN MEE AAN DE SLAG TE GAAN

3 aandachtspunten als voorafgaande voorwaarden

① Handel vanuit een ethisch kader	② Schep de voorwaarden voor brede en duurzame participatie	③ Ontwikkel een transparante beheerstructuur, met een duidelijke scheiding van rollen en verantwoordelijkheden

+ 1 aandachtspunt dat het belang van handelen benadrukt

④ Laat het besluitvormingsproces niet stilvallen

+ 3 aandachtspunten met een doelgerichte focus

⑤ Zet in op meerdere scenario's en evalueer periodiek	⑥ Een begin maken met locatiebepaling	⑦ Financiering veiligstellen voor toekomstige generaties

Voorwaarden

Er zijn drie essentiële voorwaarden voor het besluitvormingsproces:

- **Een ethisch kader creëren met duidelijke waarden en principes** om het toekomstig beheer van hoogradioactief en langlevend afval te sturen. Deze principes (bv. wetenschappelijke basis, solidariteit, internationale harmonisatie, (financiële) haalbaarheid, continuïteit van het beleid van de ene generatie naar de volgende) moeten het voorwerp uitmaken van een politieke consensus en vastgelegd worden in een wet of koninklijk besluit. Alle betrokken spelers bij het toekomstig beheer van radioactief afval moeten binnen dit ethisch kader opereren.
- **Burgers, belanghebbenden en het maatschappelijk middenveld actief betrekken** om sterke democratische steun te garanderen. Burgers geloven dat het langetermijnbeheer van radioactief afval niet alleen een technisch-wetenschappelijke kwestie is; het is een sociale kwestie die ieder van ons aanbelangt. Dit betekent dat er een **klimaat van vertrouwen** moet worden gecreëerd dat alle belanghebbenden - inclusief de meest kritische stemmen - aanmoedigt om deel te nemen. En het vereist ook het **eerlijk delen van kennis** over het onderwerp en toegang tot onafhankelijke, betaalbare en transparante informatie.
- **Ontwikkel een evenwichtige en transparante beheerstructuur, met een duidelijke scheiding van rollen en verantwoordelijkheden** voor afvalbeheer, onderzoek en ontwikkeling van beheeropties, selectie van de bergingslocatie, bouw en exploitatie van de bergingsfaciliteit, financieel beheer, organisatie van inspraak, veiligheidscontrole, ... Deze rollen, evenals de raadplegings- en besluitvormingsprocedures, moeten wettelijk worden vastgelegd. Er moet een instantie worden aangewezen die verantwoordelijk is voor het toezicht op en de vormgeving van het besluitvormingsproces op een samenhangende manier, in overeenstemming met alle bevoegdheidsniveaus (Europees, federaal, regionaal en lokaal).

Nu handelen

De deelnemers aan het maatschappelijk debat waren het er **unaniem over eens dat uitstel geen optie is**. Iedereen is het erover eens dat het besluitvormingsproces moet worden voortgezet om te voorkomen dat de last van dit afval wordt doorgeschoven naar **toekomstige generaties**. Tegelijkertijd moeten we geen overhaaste, starre en onherroepelijke beslissingen nemen. Het is ook essentieel om toekomstige generaties **voldoende ruimte te geven** om bij te dragen aan het besluitvormingsproces en om beslissingen aan te passen aan de vooruitgang (wetenschappelijk, technisch, maatschappelijk) die op dat moment beschikbaar zal zijn.

Concrete projecten

De laatste drie gebieden richten zich op concrete acties:

- **Focus op verschillende scenario's en evalueer ze periodiek, op basis van verschillende criteria.** Vandaar de noodzaak om een gedetailleerd **stappenplan** op te stellen, met alternatieve scenario's voor het huidige dominante scenario (diepe berging op Belgisch grondgebied voor al het hoograadioactief en langlevend afval). Diepe berging zal in elk scenario een rol spelen, maar dat betekent niet noodzakelijk dat het op één site zal gebeuren, uitsluitend in België, of dat al het afval er zal worden opgeslagen. Het verkennen van de mogelijkheden van **internationale samenwerking**, waarbij de optie om over te gaan tot diepe berging gedeeld wordt met andere landen, lijkt ook een prioriteit te zijn. Maar hiervoor zijn politieke initiatieven nodig, zowel binnen de EU als met de buurlanden.
- **Start het selectieproces van een of meer bergingslocaties.** De keuze van de locatie(s) is dé kwestie waar wetenschap/technologie en maatschappij elkaar ontmoeten... of botsen. **Veiligheid** is het onbetwiste prioriteitscriterium, terwijl **geologie** de beslissende factor is om veiligheid op lange termijn te garanderen. Een mogelijke aanpak is het opstellen van een lijst met duidelijke criteria waaraan (een) potentiële diepe bergingslocatie(s) moet(en) voldoen, en het opstellen van een 'negatieve kaart' waarop de regio's staan aangegeven waar geologische berging niet mogelijk is. De betrokkenheid van lokale en regionale gemeenschappen bij dit proces is eveneens cruciaal.
- **Stel de financiering voor toekomstige generaties veilig.** Alle nodige maatregelen moeten worden getroffen om ervoor te zorgen dat de financiering van het beheer van al het radioactief afval verzekerd is, zodat toekomstige generaties de last niet hoeven te dragen. De deelnemers aan het maatschappelijk debat bevelen aan om een juridisch kader uit te werken om de onafhankelijkheid en de controle te waarborgen van het **Hedera-fonds**, dat is opgericht om het toekomstige beheer van kernafval te financieren, om de groei ervan te garanderen en te voorkomen dat het voor andere doeleinden wordt gebruikt. Er moeten ook voorzieningen worden getroffen voor de huidige en toekomstige financiering van de historische nucleaire passiva van de Belgische overheden.

Meer info

Lees het eindrapport op www.nuvoormorgen.be